

Tematické okruhy ke zkoušce z Úvodu do jazykovědy (2. část: Historický přehled)

1. Postup romanizace; Romania continua x submersa x nova. Románské jazyky (celkem 10 – umět vyjmenovat).
2. Filologická a gramatická literatura ve staré Indii (Panini, Pataňdžáli), ve starověkém Řecku (filosofické úvahy o jazyce – Platón, Aristotelés; filologická a gramatická pojednání – Aristarchos Samothrácký, Dionysios Thrácký, Apollonios Dyscolos), ve starověkém Římě (Varro, Quintilianus, Donatus, Priscianus).
3. Studium latiny ve středověku, vliv katolické církve (překlady Bible, studium biblických jazyků), spekulativní gramatiky a modisté, Dante Alighieri (*De vulgari eloquentia*).
4. Humanismus a renesance (první gramatiky románských jazyků a další jazykovědné práce).
5. 17. století (směry jazykovědného bádání, Francouzská akademie, Gramatika z Port-Royal, pojednání o vývoji rom. jazyků).
6. 18. století – racionalismus, empirismus, teorie o původu jazyka (Condillac, Herder, Rousseau), encyklopedisté. Význam odhalení podobnosti sanskrtu s evropskými jazyky.
7. 19. století – počátky vědecké lingvistiky. R. Rask, F. Bopp, J. Grimm, W. von Humboldt. 1836 – vznik románské lingvistiky (Friedrich Diez).
8. A. Schleicher – darwinistická jazykověda. (podstata teorie, časové zařazení, přínos, kritika).
9. J. Schmidt – vlnová teorie (podstata teorie, časové zařazení, přínos).
10. Mladogramatická škola (základy učení, časové zařazení, hlavní představitelé, významní romanisté).
11. Počátky dialektologie (zakladatel, podstata, časové zařazení).
12. Jazykový zeměpis (zakladatel, podstata metody, časové zařazení).
13. Metoda slov a věcí (zakladatel, podstata metody, časové zařazení).
14. Idealistická škola (zakladatel, podstata, časové zařazení).
15. Francouzská sociologická škola (zakladatel, podstata, časové zařazení).
16. Psychologická lingvistika (zakladatel, podstata, časové zařazení).
17. Strukturalismus (F. de Saussure: *Kurs obecné jazykovědy* /1916/, hlavní myšlenky učení).
18. Hlavní strukturalistické školy (ženevská, pražská, kodaňská, americká – hlavní představitelé /u pražské školy alespoň 4/, časové zařazení, oblasti bádání, specifika jednotlivých škol).
19. Transformační a generativní gramatika (zakladatel, podstata metody, časové zařazení).
20. Další směry v jazykovědě 2. poloviny 20. století (textová gramatika/lingvistika, teorie mluvních aktů, pragmatika + interdisciplinární studium jazyka).

Základní literatura:

Ostrá, R. – Spitzová, E. (1995, 1998): *Úvod do studia románských jazyků*. Brno: Masarykova univerzita. (Historický přehled – viz poslední kapitola učebnice).

Čermák, František (2011): *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Praha: Karolinum. (Velmi stručný přehled etap vývoje lingvistiky – viz kapitola 7).